

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma:	Kfv.II.37.199/2020/6.
A tanács tagjai: . Bögös Fruzsina előadó bíró . Szilas Judit bíró	Dr. Tóth Kincső a tanács elnöke
A felperes:	Felperes neve (címe)
A felperes képviselője:	Dr. Boza Laura Marianna ügyvéd (cím)
Az alperes:	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal (cím)
Az alperes képviselője:	Dr. Perédi Győző kormánytisztviselő
Felperesi beavatkozó:	Felperesi beavatkozó neve (címe)
Felperesi beavatkozó jogi képviselője:	Dr. Boza Laura Marianna ügyvéd (cím)
A per tárgya: A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: A felülvizsgálni kért jogerős határozat:	kötelező védőoltás a felperes Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú ítéletét hatályában fenntartja;
- kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A 70.000 forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és a felperesi beavatkozó 2015. december 15. napján közös kiskorú gyermekeik, **P.L.** és **P.R.** 6 éves korban esedékes DTPa+IPV elleni kötelező védőoltások alóli mentesítés iránti kérelmet terjesztettek elő. 2016. április 4. napján akként nyilatkoztak, hogy kérelmüket fenntartják minden további kötelező védőoltás tekintetében. Kérelmükhöz csatolták dr. **S.E.** gasztroenterológus szakvéleményét, a **B.** Központ véleményét, dr. **É.J.** belgyógyász szakvéleményét és orvosi dokumentációt.
- [2] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatala (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) 2016. április 14. napján kelt BO-07/NE/00968-2/2016. számú levelével tájékoztatta a felperest az eljárás megindításáról. Az elsőfokú hatóság felhívására dr. **P.G.** házi gyermekorvos akként nyilatkozott, hogy az olthatóság megítélése nem tartozik kompetenciájába. Az Országos Epidemiológiai Központ OKNE Bizottsága két ízben akként nyilatkozott (...), hogy egyik gyermeknél sem diagnosztizáltak olyan betegséget, amely az életkorhoz kötött kötelező védőoltások közül az inaktívált oltóanyagok típusába tartozó DTPa-IPV és a gyengített vírus tartalmú kanyaró, rubeola, mumpsz beadásának ellenjavallatát képezné. Dr. **H.É.**, a Miskolci Semmelweis Kórház és Egyetemi Oktatókórház oltási tanácsadója az OKNE Bizottság véleményére hivatkozva a védőoltás alóli mentesítést nem adta meg. Az elsőfokú hatóság 2016. augusztus 30. napján kelt ... számú határozatával a kérelmet elutasította, hivatkozva a beszerzett nyilatkozatokra. Az elsőfokú hatóság határozatát a felperes részére kézbesítette.
- [3] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a másodfokú eljárás során beszerezte a gyermekek házi gyermekorvosainak és kezelőorvosainak nyilatkozatait, és kirendelte szakértőként dr. **N.K.L.** allergológiai és klinikai immunológiai szakterületen működő igazságügyi szakértőt, aki szakvéleményében megállapította, hogy az általa ismert, részére megküldött egészségügyi dokumentációban nincs olyan adat, amely a két gyermek védőoltás alóli mentesítését alátámasztaná.
- [4] Az alperes 2017. augusztus 2. napján kelt BO/NEF/781-11/2017. számú határozatával az elsőfokú határozatot az egészségügyi dokumentációra, a beszerzett orvosi nyilatkozatokra és véleményekre, és a kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakértői véleményére tekintettel helybenhagyta. Dr. **É.J.** szakmai véleményében foglaltakat nem osztotta, az igazságügyi orvosszakértői szakvéleménnyel és az Országos Epidemiológiai Központ OKNE Bizottsága véleményével történt összevetés alapján. Figyelembe vette, hogy a védőoltás beadásának következtében a gyermekek életét, egészségét veszélyeztető körülményre nem merült fel adat, figyelembe vette továbbá a gyermekekkel érintkező populáció érdekeit is. Egyetértve a szakértői véleménnyel arra a következtetésre jutott, hogy összességében a védőoltás elmaradásának magasabb a népegészségügyi, járványügyi kockázata úgy a gyermekek, mint a társadalom szempontjából. A felperesnek az orvosszakértői vélemény kiegészítésére, illetőleg más szakértő kirendelése iránt előterjesztett bizonyítási indítványát elutasította.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

- [5] A felperes keresetében az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Azt állította, hogy az alperes határozata sérti a közigazgatási eljárás alapelveit, a felperes tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, valamint az alkotmányos alapelveket, különösen kiskorú gyermekei élethez és egészséghez való jogait, valamint a jogbiztonságot. Arra hivatkozott, hogy az eljárás során csatolta dr. **S.E.** PhD. főorvos, mint kezelőorvos szakvéleményét, amely rögzítette, hogy mindkét gyermeket multiplex ételallergia, atópiás dermatitis miatt gondozza évek óta, aszerint indokolt a védőoltások alóli felmentés megadása. Azzal is érvelt, hogy a **B.** Központ által elvégzett vizsgálatok is azt támasztják alá, hogy a folyamatosan tartott diétás étrend ellenére mind a tojás elleni IgE antitest rendkívül magas volt, a tehéntej összetevők értéke is emelkedett értéket mutatott, márpedig a védőoltások egy része tojások, más humán abortum szöveteinek igénybevételével készül. Utalt az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban:

Eütv.) 57. § (1) bekezdésére, és az Alkotmánybíróság 39/2007. (VI.20.) határozatára is. Az OKNE Bizottság véleményével kapcsolatban kiemelte, hogy az a kérelem elbírálására nem jogosult szerv, a gyermekeket a Bizottság tagjai nem vizsgálták meg, így az állapotukról semmilyen megalapozott véleményt nem adhattak. Sérelmezte, hogy a felperes által személyesen a hivatalban leadott iratokat a későbbiek során nem csatolták az aktához, így a közigazgatási hatósági eljárásban kirendelt szakértő sem ismerhette meg azokat. Vitatta az eljárás során készült szakvéleményt is, elsődlegesen annak szakmai tartalmát, és azt is kifogásolta, hogy a szakértő a gyermekek személyes vizsgálatát nem végezte el. Érvelése szerint a szakértői vélemény nem felel meg az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 47. § (4) bekezdésében foglalt érdemi feltételeknek, az nem tartalmazza a leletet, a vizsgálati módszer ismertetését, a szakmai ténymegállapításokat. Hivatkozott az Eütv. 57. § (6) bekezdésére, továbbá az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 5. § (4) és (5) bekezdéseire, továbbá a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. § (3) bekezdésére és a 2. § (3) bekezdésére. Az elsőfokú peres eljárás során tartott első tárgyaláson kifogásolta, hogy a felperesi beavatkozót, akivel együtt nyújtották be a kérelmet, kizárták az ügyféli körből, részére az iratokat nem kézbesítették. További jogsértésként felhívta az Alaptörvény G. cikk (2) bekezdését, az 1. cikk (2) és (3) bekezdéseit, a 16. cikk (1) és (3) bekezdéseit, valamint a 20. cikk azon rendelkezését, miszerint mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Azt is állította, hogy tisztességes eljárás hiányában sérül az Alaptörvény 24. cikke, megjelölte továbbá az Eütv. 3. § k) pontjának, a Ket. 1. § (2) bekezdésének, 1. § (2a) bekezdésének és 1. § (3) bekezdésének megsértését is. Vitatta, hogy a hatóság a Ket. 50. § (1) bekezdése alapján tényállás feltárási kötelezettségének nem tett eleget.

- [6] Az alperes ellenkérelmében a határozatában foglaltak alapján a felperes keresetének elutasítását kérte. Kiemelte, hogy dr. S.E. 2015. november 25-én kelt véleménye nem az Eütv. 58. § (3a) bekezdés szerinti kezelőorvosi szakvélemény, az nem helyettesíti a védőoltásokért felelős házi gyermekorvos szakvéleményét.
- [7] A felperesi beavatkozó a felperes keresetében foglaltakhoz csatlakozva kérte az alperes határozatának az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedő hatályon kívül helyezését, az elsőfokú hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését. Sérelmezte, hogy a gyermekek védőoltás alóli mentesítés iránti kérelmét mindketten benyújtották, azonban részére a határozatot a hatóság nem kézbesítette, illetőleg az eljárás során keletkezett megkereséseket, leveleket sem kapta kézhez, az eljárás hatóságok nem kezelték ügyfélként.

Az elsőfokú peres eljárás és az elsőfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság a perben szakértői bizonyítást rendelt el, szakértőként a Sz. Intézetét rendelte ki, amelynek kérelmére engedélyezte dr. R.M. klinikai védőoltási szaktanácsadással foglalkozó gyermekgyógyász szakorvos szakkonzulens bevonását. A szakvélemény mindkét gyermek vonatkozásában megállapította, hogy védőoltás alóli mentesítésük orvosszakmailag nem indokolt, de P.L. tekintetében a védőoltás bizonyos feltételek teljesülése esetén halasztható. Az elsőfokú bíróság a perben tanúként hallgatta meg dr. Sz.M.M.-ot, a gyerekek egyik háziorvosát, dr. N.L.K.-ot, szakértőként hallgatta meg a szakvéleményt készítő dr. K.É.M.-ot és dr. W.R.A.-t, majd jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [9] Ítéletének indokolásában a kérelem beadása tekintetében megállapította, hogy azt a felperes és a felperesi beavatkozó közösen terjesztette elő. Megállapította, hogy az eljárás megindításáról szóló értesítést, a határozatot és az eljárás során keletkezett iratokat az elsőfokú hatóság kizárólag a felperes részére kézbesítette, ezzel pedig eljárási jogsértést követett el. Tekintettel azonban arra, hogy a felperesi beavatkozó akként nyilatkozott, hogy valamennyi közigazgatási eljárás során

keletkezett iratot megismert, érdekellentét a felperes és közte nem állt fenn, további nyilatkozatot nem kívánt tenni, csatlakozni kívánt a felperes által előadottakhoz, megállapította, hogy az eljárási jogsérelem bekövetkezett, azonban az nem olyan súlyú, amely az ügy érdemére is kihatással volt. Megjegyezte, hogy azáltal, hogy a határozatot a felperesi beavatkozó részére nem kézbesítették az eljárás folyamán, az ügyféli körből kiesett, jogorvoslati jogától elzárta a hatóság, ugyanakkor figyelemmel arra, hogy a bíróság a beavatkozás lehetőségéről értesítette, így ezen jogsérelem is orvoslásra került.

- [10] A perben érdemében osztotta az alperes azon álláspontját, miszerint az Eütv. 58. § (3) bekezdés a) és b) pontjában foglalt feltételek nem nyertek bizonyítást. Hivatkozott a Kúria Kfv.VI.37.199/2016/13. számú döntésére, az Alkotmánybíróság 39/2007. (VI. 20.) AB határozatára. Kifejtette, hogy a kérelemre induló eljárás során a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, a kérelemhez csatolni kell a kezelőorvos által adott azon szakvéleményt is, amely a mentesítés indokoltságát alátámasztja. A Kúria Kfv.III.37.545/2017/9. számú ítélete alapján megállapította, hogy dr. **S.E.** gasztroenterológus szakorvos véleménye nem tekinthető kezelőorvosi szakvéleménynek, ennek hiánya okán pedig már arra is lehetősége lett volna a hatóságnak, hogy a felperes és a felperesi beavatkozó kérelmét elutasítsa. Hivatkozott dr. **P.G.** gyerek szakorvos, a **M.** Kórház védőoltási szaktanácsadói véleményére, az OKNE Bizottság állásfoglalására, és az alperes által kirendelt igazságügyi szakértő véleményére.
- [11] Az igazságügyi szakértőként kirendelt **Sz.** Intézetének szakvéleménye alapján megállapította, hogy a gyermekek esetében nem állapítható meg olyan idült kórkép, vagy a kérdéses védőoltás valamely összetevőjével szembeni egyéni túlérzékenység, amely az életkorhoz kötött védőoltási séma alapján a 6 éves korban esedékes DTPa+IPV védőoltás ellenjavallatát megalapozná. A szakvéleményt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 182. § (3) bekezdésének megfelelően elfogadta ítélezése alapjául, azt pontosnak, részletesnek és önmagával ellentétben nem állónak ítélte meg, és a perben eljáró szakértők meghallgatását követően olyannak minősítette, amelynek a helyességéhez nem fért kétség. Mindezek ismeretében megállapította, hogy az Eütv. 58. § (3) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltak nem nyertek bizonyítást. Kiemelte, hogy a felperes és a felperesi beavatkozó nem tudtak olyan ellentmondást igazolni a kirendelt szakértői intézet szakvéleményét illetően, amely miatt a Pp. 167. §-a alapján másik igazságügyi szakértő kirendelése iránt kellett volna intézkednie, erre figyelemmel az új szakértő kirendelésére vonatkozó indítványt mellőzte. Utalt arra, hogy a dr. **É.J.** által készített „szakvélemény” nem vehető figyelembe, mert dr. **É.J.** nem tagja a Magyar Orvosi Kamarának.
- [12] Megállapította, hogy felperes és felperesi beavatkozó tisztességes eljáráshoz fűződő joga, továbbá a keresetben hivatkozott alkotmányos alapelvek, így különösen a kiskorúak élethez és egészséghez való joga nem sérült, ahogyan a jogbiztonság alapelve sem. Kifejtette, hogy az alperes határozata meghozatalakor az irányadó jogszabályi rendelkezéseket megfelelően vette figyelembe és a fennálló tényeket is megfelelő mérlegeléssel értékelte. Álláspontja szerint a közigazgatási eljárás során beszerzett szakvélemény megfelel az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 47. § (4) bekezdésében foglalt érdemi feltételeknek is, az alkalmas volt a hatósági döntés megalapozására még azzal is, hogy teljes kórtörténetet nem tartalmaz, arra vonatkozó előírás egyebekben nincs is.
- [13] Hangsúlyozta végül, hogy az Eütv. 58. § (1) bekezdésében foglalt védőoltás elhalasztása iránti döntés nem a hatóság, hanem a kezelőorvos hatáskörébe tartozik. Ez az eljárás elkülönül a védőoltás alóli mentesítés iránti közigazgatási hatósági eljárástól, az utóbbira vonatkozó szabályokat az Eütv. 58. § (3) bekezdése tartalmazza. Rögzítette, hogy kizárólag a védőoltás alóli mentesítés minősül hatósági eljárásnak, a kezelőorvos halasztási döntése nem.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte az elsőfokú ítéletet - az alperes által meghozott másodfokú és az általa helybenhagyott elsőfokú határozatra kiterjedően - hatályon kívül helyezni és elsődlegesen az elsőfokú bíróságot, másodlagosan az alperest új eljárásra utasítani.
- [15] Felülvizsgálati kérelmében sérelmezte az alperes által elkövetett eljárási szabálysértést, miszerint a felperesi beavatkozó által is előterjesztett kérelmet nem bírálta el, ezzel a felperesi beavatkozót megfosztotta a Ket. által garantált hatékony jogorvoslathoz való alkotmányos jogától, ami lényeges, az ügy érdemére kiható szabálysértés. Utalt arra, hogy a Ket. 71. § (2) bekezdés a) pontja szerint a felperesi beavatkozó kérelmének elbírálatlansága miatt őt a kérelme szerint megilleti a gyermekek oltásmentessége. Érvelése szerint a felperes megalapozott keresetet terjesztett elő, az eljárás során bizonyította, hogy a gyermekek orvosi dokumentumokkal bizonyított rendkívül magas IgE szintje esetén nem lehet oltani. Kiemelte, hogy a szakértők szóbeli nyilatkozata e körben lényegesen eltért az írásbeli véleményben foglaltaktól.
- [16] Azt állította, hogy a felülvizsgálni kért ítélet jogszabálysértő, mert nem felel meg a Pp. 206. § (1) bekezdésében és a 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Kiemelte, hogy a Kúria közigazgatási ítélezési gyakorlatát elemző testület követelményként állapította meg, hogy a perben a tájékoztatásnak folyamatosnak kell lennie, annak mindig igazodnia kell a bizonyítás adott fázisához, tartalmának továbbá a jegyzőkönyvből megállapíthatónak kell lennie. A tájékoztatás hiánya hatályon kívül helyezési ok, ha az a szükséges bizonyítás elmaradásához vezet. Érvelése szerint megállapítható a Pp. 3. § (3) bekezdésének megsértése, mert az elsőfokú bíróság maga akadályozta meg a bizonyítást, majd a bizonyítatlanság következményeit a felperesre terhelte. Sérelmezte, hogy nem kapott kioktatást arra nézve, hogy az általa indítványozott genetikai igazságügyi szakértő miért lett volna alkalmatlan bizonyítási indítvány, az a szóbeli magyarázat, hogy a szakértői intézet lett volna jogosult a genetikust kirendelni, álláspontja szerint nem állja meg a helyét.
- [17] Kiemelte, hogy az élethez és egészséghez való jog nem tartozik az Eütv. 56. § (1) és (2) bekezdései szerinti korlátozható személyes szabadsághoz, illetve a betegjogokhoz. Az Eütv. 58. § (3) és (3a) bekezdései alapján utalt arra, hogy az évek óta kezelőorvosi feladatokat ellátó Ph.D Dr. **S.E.** 2015. november 25-én kelt gasztroenterológus főorvos mentesítési eljáráshoz kiállított véleményét csatolta, amelyet a bírósági eljárás során megerősített. Álláspontja szerint az Eütv. 56. §, 57. § és 58. §-ának vizsgálatából az állapítható meg, hogy a védőoltásokkal kapcsolatos 56. § szerinti általános szabályhoz képest kivételt képező 57. § szerinti átmeneti és az 58. § szerinti végleges szabály található, azaz ezen két utóbbi speciális szabály az első, az általános szabályhoz képest.
- [18] Azt is állította, hogy az alperes nem tett eleget a Ket. 2. § (3) bekezdésében foglaltaknak, mert nem állapítható meg, hogy a felperes által becsatolt mely orvosi iratokat juttatta el dr. **N.K.L.** igazságügyi immunológus és allergológus szakértőnek. Kifejtette, hogy az igazságügyi orvosszakértő által adott szakvélemény nem felelt meg az igazságügyi szakértői véleményekkel szemben támasztott a szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 47. § (4) bekezdése szerinti a), b) és c) pontok szerinti feltételeknek. A szakértő véleménye érvelése szerint azért is megalapozatlan, mert nem tért ki a soron következő oltásokban feltalálható egyéb anyagokkal ismert allergiás tünetek fennállására, nem vette figyelembe továbbá az általa a per iratainak részévé tett ICON 2. mellékletében felsorolt allergénekkal kapcsolatos ajánlást.
- [19] A 2016. évi Védőoltás Módszertani Levél (VML) körében előadta, hogy az eljárás 2016-ot megelőzően indult, továbbá, hogy a VML nem jogszabály, az nem írhatja felül az Eütv. rendelkezéseit, azzal nem lehet ellentétes. Arra hivatkozott, hogy a szakértők (dr. **N.K.L.**, dr. **K.É.M.** és dr. **W.R.A.**) nem végeztek olyan kontroll-vizsgálatokat, amelyek cáfolták volna dr. **S.E.** diagnózisát és javaslatát, dr. **E.I.** nyíregyházi vagy a budapesti Honvéd Kórház leletét. Megjegyezte, hogy dr. **S.E.** és dr. **E.I.** országosan is elismert szaktekintélyek, a Honvéd Kórház laboratóriuma akkreditált laboratórium, amivel szemben dr. **R.M.** csak oltási tanácsadó, nem szakértő, aki a beosztásából eredően az oltások mellett elkötelezett infektológus, tőle elfogulatlan vélemény nem várható. Állította, hogy az Orvosszakértői Intézet vezetője, szakértő jelöltje, és az oltási tanácsadó

sem rendelkezik a perhez szükséges körben kompetenciával. Kifogásolta, hogy dr. **R.M.**-nál csak fizikai vizsgálat volt, vérvizsgálat nem történt. Erre tekintettel indítványozta a felperes dr. **R.M.** tanúkénti meghallgatását, hogy tisztázni lehessen, szükség esetén szembesíteni lehessen a felperessel az oltási tanácsadót a vitatott körülmények és tények tisztázására.

- [20] Kifogásolta, hogy a 2019. szeptember 17-én megtartott tárgyaláson a bíróságtól azt a tájékoztatást kapták, hogy dr. **R.M.** idézési tértivevénye nem érkezett vissza, a következő tárgyaláson pedig azt a tájékoztatást kapta, hogy dr. **R.M.** megidézését a bíróság szükségtelennek tartotta, mert ő csak a szakértők konzulense volt. Érvelése szerint dr. **R.M.** tanúkénti meghallgatása azért is szükséges lett volna, mert a felperes által vele közölt információk szakértőknek történő továbbítását szükséges lett volna tanúvallomásával tisztázni. Megjegyezte, hogy a szakértői vizsgálatra a felperes a büntetőeljárási törvényre vonatkozó kioktatást tartalmazó idézést kapott. Sérelmezte a 2019. szeptember 17-i tárgyalás rögzítésével kapcsolatban felmerült problémákat, továbbá, hogy az elkészített jegyzőkönyv hiányos volt, arra határidőben észrevételeket tett.
- [21] Állította, hogy a kirendelt szakértők nem minden orvosi iratot láttak, ha látták is, annak nem a valós eredményeit vették figyelembe, továbbá, hogy a Semmelweis Egyetemen a szívbetegek kockázatbecslésére kidolgozott algoritmust a szakértők nem alkalmazták, amelynek során a betegek egyedi eredményeit vetik össze a hosszú évek alatt gyűjtött statisztikai eredményekkel. Erre figyelemmel az a megállapítás, hogy az jár nagyobb kockázattal, ha a gyermekek a védőoltást nem kapják meg, teljes mértékben megalapozatlan állítás. Az OKNE Bizottsággal kapcsolatban kifejtette, hogy azt az egészségügyi jogszabályok nem ismerik, nem rendelkezik kinevezett tagsággal, alapító okirattal, szervezeti-működési szabályzattal, a Bizottság továbbá semmilyen érdemi vizsgálatot nem végzett a gyermekekkel kapcsolatban, véleménye irreleváns, sem a szakértői vélemények, sem a bírósági ítélet alapját nem képezheti. Érvelése szerint téves az a megállapítás, hogy a védőoltás legfeljebb 1 évig elhalasztható, ilyen szabály ugyanis nincs, az ítélet sem hivatkozik ilyen szabályra. Kifejtette, hogy dr. **N.K.L.** és dr. **K.É.M.** is akként nyilatkozott a tárgyaláson, hogy ilyen magas IgE szint esetén a gyermekek nem oltathatók. Kifogásolta, hogy dr. **N.K.L.** nem vette figyelembe az ICON nemzetközi allergológiai és immunológiai szakmai szabályait, továbbá, hogy **M.A.** esetét a bíróság nem tette a per tárgyává.
- [22] Állította, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének formálisan tett eleget, érdemben nem, a bíróság azokat a bizonyítékokat vette figyelembe, amelyek a kereset elutasítását alapozták meg, a felperes által bizonyított tényeket és a szakértők szóbeli meghallgatásán elhangzottakat nem kellő módon mérlegelte, téves következtetést vont le, azon bizonyítási indítványokat, melyek a kereset megalapozását szolgálták volna, nem teljesítette, nem mérlegelte kellő súllyal. A Kúria Kfv.III.37.545/2017/9. számú ítélete szerinti, kezelőorvossal szemben támasztott szakvéleménnyel kapcsolatos feltételek előadása szerint nem vezethetők le az irányadó Eütv. 58. § (3a) bekezdése és a szakértői tevékenységre vonatkozó szabályok összevetéséből, így az a perbeli esetben még analógiaként sem hivatkozható. Hangsúlyozta, hogy a kezelőorvos nem szakértő, vagyis szakértői véleményt adni nem tud. Álláspontja szerint az Alkotmánybíróság döntését követően elvégzett soron kívüli jogalkotásból eredő pontatlanság miatt került az Eütv. 58. § (3a) bekezdésébe a kezelőorvos szakvéleménye, mely pontosan csak a kezelőorvos szakorvosi véleménye lehet. E feltételnek pedig a felperes a kérelme előterjesztésekor megfelelt. Kifogásolta, hogy az alperes eljárása során nem biztosította a szülők ügyféli jogainak érvényesülését, mert nem tájékoztatta őket jogaik érvényesítése érdekében a betérjesztett kérelem hibáiról, hiányosságairól, nem habil. Dr. **S.E.**t hívta fel hiánypótlásra, nyilatkozattételre, hanem kirendelte dr. **N.K.L.**-t. Rámutatott arra, hogy téves az ítélet azon álláspontja, hogy dr. **P.G.** gyermek szakorvos véleménye szükséges lett volna a kérelem elbírálásához, ugyanis ő nem oltotta Leventét, nem tartotta magát kompetensnek sem oltási kérdésekben, ezért irányította a családot a megyei oltási tanácsadóhoz, és utalta be a gyerekeket habil. Dr. **S.E.** főorvoshoz a megyei kórházba.

- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében az elsőfokú ítélet hatályban tartását kérte. Kiemelte, hogy a felperesi beavatkozó az első- és másodfokú közigazgatási eljárásban egyetlen alkalommal sem jelezte - az először - a tárgyaláson megfogalmazott jogsérelmét, amely szerint a hatóság őt nem kezelte ügyfélként. Másrészt a legtöbb beadványt, ideértve az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatokat, a fellebbezést, a másodfokú eljárásban a nyilatkozattételre felhívást tartalmazó végzésre adott választ, a felperes és a felperesi beavatkozó közösen írta alá, azokat egybehangzó akaratnyilatkozattal tették meg. Az eljárások során semmilyen nyilatkozat nem utalt továbbá arra, hogy az együtt élő szülők között érdekellentét lett volna, a mentesítés iránti kérelem, de akár csak ezzel összefüggésben tett egyes nyilatkozataik tekintetében is eltérő álláspontot képviselnének. A Ket. 71. § (2) bekezdés a) pontjára történt felperesi hivatkozás tekintetében előadta, hogy az alapvetően az egyszerűsített engedélyezési eljárásnak tekinthető bejelentési, nyilvántartásba vételi eljárásokra irányult. A védőoltás alóli mentesítés iránti eljárás ugyan kérelemre induló eljárás, de a gyermekek oltásmentessége nem engedély típusú joggyakorlás, a hallgatás egyenlő beleegyezés szabálynak csak akkor van helye, ha azt a közérdek megengedi. Valamennyi járványügyi, így a védőoltásokkal kapcsolatos ügyekben a feltételek, körülmények vizsgálatához nyilvánvaló közérdek fűződik. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az ítélet alapjául a perben kirendelt szakértő szakvéleményét, mint pontos, részletes, önmagával ellentétben nem álló, a gyermekek személyes vizsgálatát követően kialakított, felperesi észrevételekre kiegészített, szakértői meghallgatást követően is fenntartott szakvéleményt fogadta el, és helyesen döntött az elsőfokú bíróság a másik szakértő, illetve genetikus szakértő kirendelésére irányuló indítvány elutasításáról. Kiemelte, hogy sem a perben, sem a hatósági eljárásban nem volt megállapítható olyan orvosilag igazolt kórelőzmény adat, körülmény, amely az oltóanyagok valamely összetevőjével szemben súlyos, egész szervezetet érintő reakciót, túlérzékenységet valószínűsített és nem volt olyan orvosilag igazolt kórelőzményi adat, körülmény, amely általánosságban kontraindikálná a védőoltások beadását. Megjegyezte az Eütv. 3. § b) pontja szerinti kezelőorvos fogalmára és a a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 15. § (2) bekezdés c) pontjára és a 4. § (9) bekezdésére utalva, hogy a védőoltások tekintetében, illetve a védőoltás alóli mentesítésre irányuló eljárásban gyermekek esetében az oltásra kötelezett személy háziorvosa, házi gyermekorvosa, 11 éves kor után egyes esetekben az iskolaorvos minősül kezelőorvosnak. Végül utalt arra, hogy a szakvéleményben hivatkozott intézményi háttérű vakcinalizálás, illetve P.L. esetében az ellenanyagszint vizsgálatától függő esetleges halasztás a védőoltás alóli mentesítés iránti hatósági eljárást, az azon eljárásban hozott döntést nem érinti.
- [24] A felperes beavatkozó a felülvizsgálati eljárás során nem tett nyilatkozatot.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [25] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint nem alapos.
- [26] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta.
- [27] A felperes sérelmezte felülvizsgálati kérelmében, hogy a felperesi beavatkozóval, a gyermekek édesapjával közösen nyújtott be kérelmet, a benyújtott kérelmet azonban a hatóság a felperes egyedüli kérelmeként kezelte, a felperesi beavatkozó részére ügyféli jogot nem biztosított. E körben a Kúria kiemeli, hogy a felperes azt maga sem vitatta, hogy az ő kérelmét a hatóság elbírálta, számára az ügyféli jogokat biztosította. A felperes kizárólag a felperesi beavatkozó ügyféli jogainak megsértését állította, az azonban a felperes érdekkörén kívül esik, hogy a felperesi beavatkozó kérelmét nem bírálták el. A felperesi beavatkozó ügyféli minőségének és ügyféli jogainak megsértését kizárólag a felperesi beavatkozó sérelmezhetne volna az általa benyújtandó keresetben/felülvizsgálati kérelemben, tekintettel arra, hogy az ügyféli jogokkal kapcsolatos

esetleges jogszabálysértések őt érintik. A felperes keresetösségi jog hiányában a felperesi beavatkozó ügyféli jogainak megsértését nem vitathatja, mert a felperesi beavatkozó ügyféli jogainak és minőségének esetleges megsértése nem a felperes oldalán okozott jog- és/vagy érdeksérelmet. Megjegyzendő továbbá, hogy sem a felperes, sem a felperesi beavatkozó a közigazgatási eljárás során nem élt jelzéssel a hatóság felé a felperesi beavatkozó kérelmének mellőzése okán, ezt először akkor kifogásolták, amikor a rájuk nézve kedvezőtlen alperesi határozat megszületett. Mindemellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes és a felperesi beavatkozó együtt élnek, és a felperesi beavatkozó az elsőfokú bíróság kifejezett kérdésére akként nyilatkozott, hogy minden iratot megismert, valamennyi beadványt közösen aláírva nyújtottak be. Végül rámutat a Kúria, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján a kötelező védőoltás alóli mentesítéshez nem kell a törvényes képviselők együttes kérelme, így amennyiben a felperes kérelme alapos lett volna, az önmagában, a felperesi beavatkozó ilyen irányú kérelmének hiányában is a mentesítés engedélyezését eredményezhette volna. A Ket. 71. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, „hallgatás-beleegyezés” a perbeli esetben nem alkalmazható, mert a Ket. ezen rendelkezése a a kérelmezett jog gyakorlására vonatkozik, a perbeli esetben azonban a felperes és a felperesi beavatkozó kérelme mentesítés engedélyezésére irányult.

[28] A Kúria a védőoltás alóli mentesítésre irányuló kérelem kapcsán rámutat arra, hogy a mentesítési feltételek fennállásának körében a bizonyítási teher a kérelmezőt terheli, az Eütv. 58. § (3a) bekezdése értelmében ugyanis a kérelemhez csatolni kell a mentesítés indokoltságát alátámasztó, a kezelőorvos által adott szakvéleményt. Az Eütv. 3. § b) pontja határozza meg a kezelőorvos fogalmát, e szerint kezelőorvos a beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos, illetve orvosok, akik a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartoznak. A Kúria a Kfv.II.37.367/2019/10. számú ítéletében kifejtettekre visszautalva kiemeli, hogy a kezelőorvos Eütv. szerinti fogalma tágan értelmezendő, és azt minden ügyben egyedileg szükséges vizsgálni és megállapítani. Az sem kizárt, hogy egy időben több kezelőorvos együtt határozzon meg vizsgálati és terápiás tervet egy beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatosan, továbbá, hogy ők a beteg gyógykezeléséért együttesen legyenek felelősek. A tág értelmezést szem előtt tartva a perbeli esetben megállapítandó, hogy az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakkal szemben nemcsak a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet szerinti oltóorvos (házi gyermekorvos) tekinthető gyermekek esetében kezelőorvosnak, éppen ellenkezőleg, a kezelőorvos tágabb fogalomkörébe az oltóorvos is beletartozik. A perbeli esetben ennek alapján dr. **S.E.** gasztroenterológus a gyermekek kezelőorvosának minősül, az általa 2015. november 25. napján kiállított vélemény szerint ugyanis rendelésükön mindkét gyermeket multiplex ételallergia, atópiás dermatitis miatt évek óta gondozzák. Dr. **S.E.** tehát az elsőfokú ítéletben kifejtettekkel szemben a gyermekek kezelőorvosa, mert ő a gyermekek adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó orvos.

[29] A felperes által a kérelemhez becsatolt szakvéleményekkel kapcsolatban megállapítandó, hogy dr. **S.E.** gasztroenterológus 2015. november 25. napján kiállított véleményében az olthatóság körében nem foglalt egyértelműen állást, véleménye mindösszesen annyit tartalmaz, hogy „indokoltnak tartottam a szülő kérését mindkét gyermekével kapcsolatban az irányban, hogy a kötelező védőoltások alóli mentesítést kapjanak. Javasoltam a Megyei Oltási Tanácsadó illetékeshez való fordulásukat”. Ezen igazolás nem támasztja alá a védőoltás alóli mentesítési feltételek fennállását. A **B.** Központ 2015. november 30. napján kiállított „Igazolás táplálékallergiáról védőoltás elvégzéséhez” elnevezésű irat szerint (kiállító: dr. **P.M.** PhD) a kötelező védőoltások beadása vonatkozásában az Országos Védőoltási

Központ tanácsadása szerinti eljárást javasolta. Dr. **É.J.** az Eütv. fenti definíciója szerint kezelőorvosnak nem minősül, mert nem tagja a Magyar Orvosi Kamarának. Minderre tekintettel megállapítandó, hogy a felperes a mentesítés iránti kérelméhez nem csatolt az Eütv. 58. § (3a) bekezdése szerinti, a mentesítés indokoltságát alátámasztó szakvéleményt, mert a kezelőorvosok által kiállított szakvélemények a mentesítés indokoltságát egyértelműen nem támasztották alá, az egyedüli mentesítést alátámasztó véleményt pedig nem az Eütv. 3. § b) pontja szerinti kezelőorvos állította ki.

- [30] Annak ellenére, hogy a felperest terheli a mentesítés indokoltsága tekintetében a bizonyítási teher, mind az első-, mind a másodfokú hatóság további intézkedéseket foganatosított, beszerezték a gyermekek háziorvosa, dr. **P.G.** szakvéleményét, a **M.** Kórház Infektológiai Osztályán működő klinikai védőoltási szaktanácsadó véleményét, az Országos Epidemiológia Központ OKNE Bizottságának véleményét, dr. **Sz.M.M.** gyermekorvos véleményét és dr. **N.K.L.** allergológiai és klinikai immunológia szakterületen működő kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményét, amelyek közül a mentesítés indokoltságát egyik kezelőorvos, illetve a szakértő sem támasztotta alá.
- [31] A Kúria kiemeli, hogy mind a közigazgatási, mind az elsőfokú peres eljárás során egyfajta „túlbizonyítás” történt, tekintve, hogy az Eütv. 58. § (3a) bekezdése alapján a mentesítés iránti kérelemhez a kérelmezőnek kell csatolnia a mentesítést alátámasztó, kezelőorvosi szakvéleményt, a hatóságnak pedig a közigazgatási eljárás során az a feladata, hogy a kezelőorvosi szakvélemény megalapozottságát vizsgálja, és azt az azt alátámasztó orvosi dokumentumokban foglaltakkal összevesse. Ekként tehát nem feladata a hatóságnak, hogy a kérelem hibáját maga pótolja, szakértő kirendelésével. Kérelemre induló eljárás esetén, ahol a törvény kötelezően előírja a kérelemhez szakvélemény csatolását, ez a kérelmező, vagyis a perbeli esetben felperes kötelezettsége, a bizonyítatlanság pedig az ő terhére esik.
- [32] Hangsúlyozza továbbá a Kúria, hogy mivel kezelőorvosi szakvéleményt értékelve kellett a hatóságnak eljárnia, az alperes a teljes körű felülvizsgálatot megvalósítva szakkérdésben vizsgálódott, és a gyermekek olthatóságának kérdésében igazságügyi szakértői bizonyítást rendelt el (amelyre egyébként kezelőorvosi szakvélemény hiányában nem lett volna szükség, ahogyan ezt helyesen az elsőfokú ítélet meg is állapítja).
- [33] A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdésében és a 221. § (1) bekezdésében foglaltakat, mert az elsőfokú bíróság bizonyítást folytatott le, szakértői bizonyítást rendelt el, a közigazgatási és a peres szakértőket a perben tanúként avagy szakértőként meghallgatta. Az elsőfokú bírósági eljárás során kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye pedig aggálytalanul és kétséget kizáróan állapította meg, hogy az Eütv. 58. § (3) bekezdésében foglaltak nem nyertek bizonyítást, a gyermekeknél nem áll fenn olyan betegség vagy körülmény, amely az életkorhoz kötött oltások beadását kontraindikálná. A beszerzett szakértői vélemény nem minősült sem homályosnak, sem aggályosnak, így jogszerűen mellőzte az elsőfokú bíróság a felperes új szakértő kirendelésére irányuló indítványát. Helyesen mutatott rá arra az elsőfokú ítélet, hogy a bizonyítás nem lehet parttalan, különösen arra figyelemmel, hogy a perbeli esetben a hatóságok feladata az, hogy a kérelmező által becsatolt, mentesítést alátámasztó szakvélemény, orvosi dokumentáció alapján hozzák meg határozatukat, továbbá, hogy a perbeli esetben az alperes maga is szakértői bizonyítást rendelt el. A felperes helytelenül hivatkozott a Pp. 3. § (3) bekezdésének megsértésére, mert az elsőfokú bíróság nem „akadályozta meg” a bizonyítást, és a felperesre nem a bizonyítatlanság következményeit terhelte. Az elsőfokú bíróság mindösszesen a szükségtelen további bizonyítást mellőzte helyesen, mivel több szakvélemény és vélemény állt rendelkezésre, amelyek a felperes kérelmét nem támasztották alá. Az elsőfokú bíróság továbbá a Pp. 3. § (3) bekezdésének helyes alkalmazásával nem a bizonyítatlanságot, hanem a bizonyítás sikertelenségét terhelte a bizonyításra kötelezett felperesre. A felperes álláspontjával szemben nem az a közigazgatási és peres eljárás célja, hogy a gyermekek

esetleges genetikai kontraindikáltságára fényt derítsen, hanem a felperes kötelezettsége, hogy a szükséges genetikai vizsgálatok elvégzése után, amennyiben a gyermekek kontraindikáltsága a genetikus által igazolást nyer, indítsa meg a mentesítésre irányuló eljárást, csatolva a kezelőorvosi, mentesítés indokoltságát alátámasztó szakvéleményt. Ilyen irányú kérelem és szakvélemény a hatósági eljárásban nem került előterjesztésre, ezért az a bírósági eljárás, vizsgálódás részét sem képezhette.

- [34] Hangsúlyozandó továbbá, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás során nem dr. **N.K.L.** közigazgatási eljárásban kirendelt szakértő véleményének helyességét vizsgálja. A Kúria feladata a peres eljárás ezen szakaszában kizárólag az, hogy a perben kirendelt szakértő szakvéleményének helyességét ellenőrizze. A perben kirendelt szakértő szakvéleménye pedig aggálytalan volt, azt helyesen fogadta el az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául. A felperesnek az oltási tanácsadó kompetenciáját vitató előadásai ugyanezen okból nem relevánsak. Az, hogy dr. **N.K.L.** a gyermekeket nem vizsgálta meg, illetve hogy az oltási tanácsadó nem végzett vérvizsgálatot, szintén irreleváns hivatkozások, mert egyrészt a jogszabály ilyen kötelezettséget nem ír elő, másrészt a felperes által a mentesítés iránti kérelemhez csatolt szakvéleményt és iratokat kellett megvizsgálni, az abban foglaltakat kellett ellenőrizni a hatósági eljárásban, egyébként pedig a peres szakértők a gyerekeket megvizsgálták.
- [35] Dr. **R.M.** tárgyalásra történt idézése, majd utóbb ennek mellőzése jogszabálysértést nem valósított meg. A Pp. 3. § (4) bekezdése akként rendelkezik ugyanis, hogy a bíróság a bizonyítási indítványhoz, illetve a bizonyítást elrendelő határozatához nincs kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását (kiegészítését, megismétlését), ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. Az elsőfokú bíróság a már elrendelt bizonyítás lefolytatásának mellőzését megindokolta, azt továbbá helyesen ítélte meg, hogy dr. **R.M.** meghallgatása a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen volt, a rendelkezésre álló szakvélemény aggálytalan volta miatt.
- [36] A Semmelweis Egyetem szívbeteg kockázatbecslésére kidolgozott algoritmus figyelembe vételét hiányoló felperesi állítás teljességgel alaptalan, e körben az alperes helyesen érvelt azzal, hogy a peres eljárás és a szakértői vizsgálat célja nem a gyermekek betegségeinek feltárása volt.
- [37] Az OKNE Bizottság az oltást követő nemkívánatos eseményeket vizsgálja, évente összefoglalva ezen eseményeket és kivizsgálásuk eredményét. Annak ellenére tehát, hogy a felperes gyermekeit a Bizottság tagjai nem vizsgálták meg, a felperes által a gyermekekkel kapcsolatban állított kontraindikáció körében ezen Bizottság rendelkezik a legkiterjedtebb orvosszakmai rálátással az oltást követő esetleges nemkívánatos reakciókkal kapcsolatban. Az OKNE Bizottság továbbá akként nyilatkozott, hogy a csatolt szerteágazó dokumentációt áttanulmányozta, és véleményét azt követően adta meg, kifejezetten kitérve az életkorhoz kötött kötelező védőoltások közül az inaktivált oltóanyagok típusába tartozó DTPa-IPV (Texraxim) és a gyengített vírust tartalmazó kanyaró, rubeola, mumpsz (MMR) beadásának ellenjavallatára. A Kúria az OKNE Bizottság véleményével kapcsolatban hangsúlyozza továbbá, hogy a közigazgatási eljárás során a hatóság a Ket. 50. § (4) és (5) bekezdései alapján, a szabad bizonyítás keretén belül kereste meg az OKNE Bizottságot, és az általa adott, kifejezetten a felperes gyermekeire vonatkozó véleményét jogszerűen vette figyelembe, az egyéb bizonyítékok mellett.
- [38] A perbeli esetben a felperes gyermekeinek mentesítés iránti kérelme volt a közigazgatási, majd a peres eljárás tárgya, **M.A.** esete ezért a perbeli kérdés elbírálása szempontjából jelentőséggel nem bírt, a rá vonatkozó boncjegyzőkönyv beszerzésére irányuló indítvány mellőzése ezért jogszerű és indokolt volt.
- [39] A Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettség megsértését a felperes alaptalanul kifogásolta, az elsőfokú bíróság ítéletében ugyanis ezen kötelezettségének nemcsak formálisan tett eleget, az ítélet indokolása kimerítően tartalmazza a kötelező védőoltás alóli mentesítéshez szükséges törvényi feltételeket, az ezzel kapcsolatos bizonyítási terhet is, a hatósági és a peres szakban beszerzett bizonyítékokat és azok értékelését is. Helyesen utalt az elsőfokú ítélet a

Kfv.III.37.545/2017/9. számú ítéletében foglaltakra is, a mentesítés iránti kérelemhez csatolandó kezelőorvosi szakvéleménnyel kapcsolatban is. Helyesen rögzítette az elsőfokú ítélet dr. **S.E.** gastroenterológus szakorvos 2015. november 25. napján kelt véleményében foglaltakat is. Abban tévedett ugyan az elsőfokú bíróság, hogy ezen vélemény nem tekinthető kezelőorvosi szakvéleménynek, mert dr. **S.E.** a fentiekben kifejtettek szerint a gyermekek kezelőorvosának minősül, azonban véleménye nem volt egyértelmű a mentesítés körében, mert maga is a megyei oltástanácsadóhoz, majd a László Kórházhoz való fordulást javasolta. Az, hogy az Eütv. 58. § (3a) bekezdése milyen jogalkotási folyamat eredménye, a perbeli vita eldöntése szempontjából érdektelen.

- [40] A szülők ügyféli jogainak megsértése szintén nem állapítható meg, a hatóságnak nincs ugyanis olyan jellegű kötelezettsége, hogy a mentesítéshez becsatolt kezelőorvosi vélemény hiányait pótolja. Ismételten utal arra a Kúria, hogy a szabad bizonyítás keretén belül, a felperes ügyében hozandó megalapozott döntés előmozdítása végett dönthetett úgy a hatóság, hogy szakértőt rendel ki, ezzel jogszabálysértést nem követett el. Dr. **P.G.** megnyilatkoztatása szintén nem volt jogsértő, ő ugyanis a gyermekek kezelőorvosa, amit az sem befolyásol, hogy **P.L.**-t nem oltotta, mert ennek ellenére a gyermekek általános egészségi állapotáról nyilvánvalóan tudomással rendelkezett, hiszen maga nyilatkozott akként, hogy **P.L.** 2008. szeptember 16. napjától, **P.R.** pedig születésétől fogva a praxisába tartozik.
- [41] A fentiekben kifejtettekre figyelemmel a Kúria az elsőfokú ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [42] *A kötelező védőoltás alóli mentesítés iránti eljárásban a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, ezért a kérelemhez csatolnia kell a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt. A hatóság és a bíróság ezen szakvélemény alaposságát ellenőrzi eljárása során.*
- [43] *Az Eütv. 3. § b) pontja szerinti kezelőorvos fogalma.*

Záró rész

- [44] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.
- [45] A Kúria a pervesztes felperest kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, a Pp. 78. §-a alapján.
- [46] A felperes részére engedélyezett teljes költségmentességre tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerinti összegben megállapított felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Budapest, 2020. szeptember 30.

Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Bögös Fruzsina s.k. előadó bíró, Dr. Szilas Judit s.k. bíró